

Politibistand til opretholdelse af fogedforbud

FOB nr. 80.226

Henstillet til justitsministeriet, at spørgsmålet om revision af bestemmelserne i retsplejelovens § 650, stk. 2 (og § 535, stk. 2) tages op til overvejelse, når det hensigtsmæssigt kan ske i forbindelse med andet revisionsarbejde vedrørende retsplejeloven.

(J. nr. 1979-1211-610).

Advokat A klagede for A/S B over, at justitsministeriet i skrivelse af 26. juli 1979 meddelte ham, at ministeriet ikke fandt grundlag for at pålægge politidirektøren i København at efterkomme hans anmodning om politiets bistand til opretholdelse af et forbud, som Københavns byrets fogedafdeling den 2. oktober 1978 havde nedlagt mod, at C offentliggjorde eller på anden måde benyttede det i hans besiddelse værende formateriale til tidligere udkomne numre af et nærmere angivet blad.

Det fremgik af de foreliggende oplysninger, at A på B's vegne under en fogedsag den 25. september 1978 i Københavns byrets fogedafdeling nedlagde principal påstand om efter retsplejelovens § 609 at blive indsat i besiddelse af noget materiale, herunder formaterialet til tidligere udkomne numre af det omtalte blad. Der nedlagdes subsidiær påstand om fogedforbud mod, at rekvisitus - C - benyttede det pågældende materiale.

Ved kendelse af 25. september 1978 bestemte Københavns byrets fogedafdeling:

»...

Da det i sagen omhandlede materiale til dels ikke er nærmere identificeret, og da det ikke kan udelukkes, at rekvisitus har tilbageholdsret for lejkrav og evt. erstatning for ryddeliggørelse af boxen, finder fogedretten ikke, at den af rekvisiterne begærede indsættelsesforretning i medfør af retsplejelovens § 609 kan nyde fremme.

Derimod må det anses for godtgjort, at i hvert fald en del af materialet tilhører rekvisiterne, og da det ej heller kan udelukkes, at rekvisitus, som hidtil har søgt at skjule materialet, vil forsøge at benytte dette, finder fogedretten, at betingelserne for nedlæggelse af forbud er tilstede. Da det pågældende materiale imidlertid ikke er nærmere identificeret, bortset fra formaterialet til bladet ..., kan fogedforbuddet alene nedlægges for så vidt angår dette materiale og alene mod en sikkerhedsstillelse på 75.000 kr.

Som følge af det anførte

bestemmes:

Såfremt rekvisiterne, (B), inden 8 dage fra denne kendelses afsigelse stiller en sikkerhed på 75.000 kr., vil der være at nedlægge fogedforbud imod, at

rekvisitus (C) offentliggør eller på anden måde benytter det i hans besiddelse værende formateriale til de tidligere udkomne numre af bladet ...

Den af rekvirenterne begærede indsættelsesforretning kan ikke fremmes.«

I skrivelse af 3. oktober 1978 til C meddelte Københavns byrets fogedafdeling følgende:

»Det meddeles herved, at fogedretten, efter at den begærede sikkerhedsstillelse er modtaget, den 2. oktober 1978 kl. 14.50 har nedlagt forbud mod, at De offentliggør eller på anden måde benytter det i Deres besiddelse værende formateriale til de tidligere udkomne numre af bladet ...«

I skrivelse af 23. februar 1979 til politidirektøren i København anmodede A om politiets bistand til opretholdelsen af det nedlagte fogedforbud. Baggrunden for hans henvendelse var, at B havde konstateret, at et dagblad annoncerede med salg af private fotooptagelser af pornografisk karakter, og at det ved køb af forskellige af disse optagelser efter B's opfattelse var konstateret, at der var tale om salg af formateriale til det omtalte blad, som fogedforbuddet vedrørte.

I skrivelse af 28. februar 1979 meddelte politidirektøren i København A:

»... der ses (ikke) at være hjemmel for politiet til at beslaglægge det materiale, som fogeden på grund af manglende identificering og mulig tilbageholdsret for lejekrav og evt. erstatning ikke har villet indsætte rekvirenten i besiddelse af ...«

I skrivelse af 5. marts 1979 til politidirektøren i København anførte A følgende:

»... med hensyn til hjemmel skal (jeg) henvise til retsplejelovens § 650, stk. 2. Det bemærkes, at jeg ikke anmoder politiet om at foretage indsættelsesforretning, men hvis det omhandlede materiale anvendes, som angivet i mit foranstående brev, må der være mulighed for foreløbigt at foretage beslaglæggelse af materialet.«

I skrivelse af 13. marts 1979 meddelte politidirektøren i København A følgende:

»Tilbagesendes på ny til *advokat (A)*, under henvisning til, at min udtalelse af 28. februar 1979 heller ikke tager stilling til indsættelsesforretning men til beslaglæggelse. I øvrigt må jeg fortsat være af den opfattelse, at manglende identifikation af det pågældende materiale udelukker beslaglæggelse. ...«

I skrivelse af 11. april 1979 til justitsministeriet anmodede A ministeriet om at pålægge politidirektøren i København at yde den ønskede bistand. Han anførte, at en del af det materiale, som var købt efter det ovenfor omtalte dagblads annonce, efter B's opfattelse utvivlsomt var formateriale til det blad, fogedforbuddet vedrørte. Det pågældende materiale bar en påskrift, som svarede til en forkortelse af bladets navn, med tilføjelse af nummerets sidetal.

I en udtalelse af 10. maj 1979, som politidirektøren i København afgav i anledning af A's klage til justitsministeriet, anførte politidirektøren bl. a. følgende:

»... jeg mener (fortsat), at der ikke er grundlag for at beslaglægge materiale, som fogeden på grund af manglende identificering ikke har ment at kunne indsætte rekvirenten i besiddelse af, ligesom jeg ikke finder, at den bistand, som politiet i medfør af retsplejelovens § 650, stk. 2, skal yde, omfatter efterforskning med henblik på konstatering af, hvorvidt anvendt publikationsmateriale er identisk med det af forbuddet omfattede formateriale til bladet ...«

I skrivelse af 17. maj 1979 til justitsministeriet meddelte A, at C var død den 22. april 1979. A havde nu bedt Københavns byrets skifteafdeling om at sætte ham i besiddelse af B's materiale. Skifteretten havde imidlertid udlagt boet til

erstatning for begravelsesomkostningerne til den efterlevende ægtefælle. Boslutningen var påkæret til østre landsret.

I skrivelse af 3. juli 1979 meddelte A justitsministeriet, at skifteretten nu havde genoptaget behandlingen af C's bo, men at han fortsat ønskede at opretholde klagen over politiet i København.

I skrivelse af 26. juli 1979 meddelte justitsministeriet A, at ministeriet kunne henholde sig til politidirektørens udtalelse af 10. maj 1979, og at ministeriet ikke fandt grundlag for at pålægge politidirektøren at efterkomme hans anmodning om bistand til opretholdelse af fogedforbuddet.

I klagen til mig anførte A, at B i tiden efter fogedforbuddets nedlæggelse havde anvendt ca. 50.000 kr. til fra tredjemand at tilbagekøbe det materiale, som var omfattet af fogedforbuddet.

I en udtalelse af 6. november 1979 til mig henholdt politidirektøren i København sig til sin udtalelse af 10. maj 1979 til justitsministeriet.

I en udtalelse af 6. december 1979 til mig henholdt justitsministeriet sig til sin afgørelse af 26. juli 1979.

I skrivelse af 31. marts 1980 til justitsministeriet anførte jeg følgende:

»...

I skrivelsen af 28. februar 1979 til advokat (A) har politidirektøren begrundet sit afslag på beslaglæggelse med, at der ikke er »hjemmel for politiet til at beslaglægge det materiale, som fogeden på grund af manglende identificering og mulig tilbageholdsret for lejekrav og eventuel erstatning ikke har villet indsætte rekvirenten i besiddelse af«.

Jeg har hæftet mig ved, at politidirektøren ikke i skrivelsen af 13. marts 1979 har gentaget sin henvisning til den mulige tilbageholdsret som begrundelse for at nægte beslaglæggelse, men nu udelukkende henviser til, »at manglende identifikation af det pågældende materiale udelukker beslaglæggelse«. Efter min opfattelse kan den mulige tilbageholdsret i materialet da heller ikke i sig selv begrunde et afslag på advokat (A's) anmodning om beslaglæggelse. Jeg bemærker herved, at politiets eventuelle beslaglæggelse ikke ses at ville rejse hindringer for en eventuel senere udnyttelse af tilbageholdsretten.

Efter min mening kan der endvidere rejses nogen tvivl med hensyn til holdbarheden af den opfattelse, at manglende identifikationsmulighed skulle udelukke beslaglæggelse - en opfattelse, som politidirektøren gentager i sine skrivelser af 13. marts og 10. maj 1979, og hvortil justitsministeriet i sin afgørelse af 26. juli 1979 har henholdt sig. Jeg skal i denne forbindelse pege på, at fogedretten i sin begrundelse for ikke at lade indsættelsesforretningen nyde fremme kun anførte, at det omhandlede materiale *til dels* (formentlig bortset fra netop formaterialet til (det omtalte blad)) ikke var nærmere identificeret, og i øvrigt henviste til, at rekvisitus

muligvis havde en tilbageholdsret. Og i den del af kendelsen, som vedrører forbuddet, anføres det, at materialet »ikke er nærmere identificeret, bortset fra formaterialet til bladet ...« (fremhævet af mig).

Jeg anmoder om politidirektørens og justitsministeriets bemærkninger til det ovenfor anførte.

Jeg er naturligvis opmærksom på, at politidirektøren i sin udtalelse af 10. maj 1979, hvortil justitsministeriet som nævnt har henholdt sig, endvidere har anført, at han »ikke finder, at den bistand, som politiet i medfør af retsplejelovens § 650, stk. 2, skal yde, omfatter efterforskning med henblik på konstatering af, hvorvidt anvendt publikationsmateriale er identisk med det af forbuddet omfattede formateriale til bladet...

Jeg anmoder politidirektøren og justitsministeriet om at ville uddybe denne begrundelse.

Jeg bemærker herved, at en politimyndighed, der modtager en anmodning om bistand efter retsplejelovens § 650, stk. 2, forinden den tager stilling til, om der skal ydes bistand til rekvirenten, vel normalt med udgangspunkt i oplysninger/materiale fra rekvirenten må foretage en vis undersøgelse og vurdering af, hvorvidt der er grund til at befrygte overtrædelse af forbuddet, f. eks. fordi visse overtrædelser allerede har fundet sted; det bemærkes herved, at advokat (A) i skrivelserne af 23. februar og 11. april 1979 gav udtryk for, at hans klient kunne fremvise bevismateriale vedrørende overtrædelse af forbuddet.

...«

I skrivelse af 4. juni 1980 til mig anførte politidirektøren i København;

»...

Fogedrettens kendelse går ud på, at der ikke kan foretages indsættelsesforretning, men nok nedlægges forbud. I fogedrettens begrundelse - så uklar den end synes at være - indgår manglende identifikationsmulighed, og når fogedretten herefter ikke har ment at kunne indsætte rekvirenten i besiddelse af det begærede materiale, hverken helt eller delvis, har jeg *formelt* set måttet lægge fogedrettens afgørelse til grund og *reelt* ikke ment, at politiet var bedre i stand til at vurdere vidneforklaring m. v. og på dette grundlag identificere noget materiale. Det er i øvrigt et spørgsmål, om § 650, stk. 2, overhovedet giver hjemmel til beslaglæggelse. Rekvirenten kunne, hvis han havde været uenig i fogedrettens afgørelse - hvad han nok kunne have haft grund til, når henses til såvel afgørelsen som begrundelsen - have forelagt afgørelsen for landsretten, hvilket ikke ses at være sket, eller - på nyt grundlag - på ny være gået i fogedretten.

...

Bemærkningerne om efterforskning i min skrivelse af 10. maj 1979 er fremkommet i anledning af, at landsretssagfører (A) i sin skrivelse af 11. april 1979

til justitsministeriet bemærkede, at han anså det for naturligt, at politiet konstaterede, »hvorvidt der foretages salg eller på anden måde udnyttelse af det omhandlede formateriale«, og mine bemærkninger går på, at retsplejelovens § 650, stk. 2, ikke findes at omfatte efterforskning som anført. Ordene i § 650, stk. 2, dækker faktiske handlinger til opretholdelse af forbuddet, ikke efterforskning til brug ved en privat straffesag efter § 650, stk. 1, i anledning af påståede overtrædelser af forbuddet.

...«

I en udtalelse af 14. juli 1980 til mig henholdt justitsministeriet sig til politidirektørens udtalelse af 4. juni 1980.

Jeg udtalte herefter følgende i en skrivelse til A:

»Retsplejeloven indeholder forskellige bestemmelser om politiets bistand i sager, der ligger uden for de egentlige politimæssige opgaver, som de er angivet i retsplejelovens § 108, stk. 1.

Fogedretten kan således efter reglerne i retsplejelovens § 494, stk. 2, og § 498, stk. 2, anmode om politiets bistand i fogedsager.

Undtagelsesvis kan en privat person uden om fogedretten rekvirere politiets bistand, jfr. reglerne i retsplejelovens § 535, stk. 2, og § 650, stk. 2, som har følgende indhold:

§ 535, stk. 2:

»Når straffedom er afsagt over domfældte (efter § 535, stk. 1, for tilsidesættelse af handlings- eller undladelsesdom; min bemærkning), har politiet på domhaverens begæring at yde bistand til hans rets gennemførelse ved at opsøge og fratage domfældte de ham frakendte ting, hindre ham i at foretage overtrædelseshandlinger, tilintetgøre, hvad der er foretaget i strid med domhaverens ret, og deslige.«

§ 650, stk. 2:

»Når forbud ved fogedretten er nedlagt, har politiet på forbudsrekvirentens begæring at yde bistand til forbuddets opretholdelse ved at hindre pågældende i at foretage overtrædelseshandlinger, tilintetgøre, hvad der måtte være foretaget i strid med forbuddet, og deslige.«

Om bestemmelsen i retsplejelovens § 535, stk. 2 (tidligere § 499, stk. 2) anfører B. Gomard: Fogedret, 2. udgave (1966), s. 147-48:

»Tanken bag denne bestemmelse er vistnok, at domfældtes ulydighed mod rettens bud er en forbrydelse, og at politiet som et led i varetagelsen af dets øvrige opgaver med bekæmpelse af kriminaliteten derfor naturligt må gives en beføjelse til at optræde på den civile tvangsfuldbyrdes område, hvor andre midler ikke slår til, jfr. bemærkningerne i Kollegialtidende 1842, s. 334, til forgængerens for § 499, stk. 2, forordningen af 6.

april 1842 § 8. Dette arbejde falder imidlertid ganske uden for politiets naturlige virkefelt, som det er angivet i § 108, og det falder navnlig uden for kredsen af de opgaver, som politiet er udrustet og uddannet til at varetage. Politiet bør i hvert fald, hvor dets indskriden ikke er påkrævet efter § 108, kun gribe ind i situationer, hvor fogeden ville være beføjet til at handle efter §§ 494-496 (nu retsplejelovens §§ 530-532; min bemærkning), og det bør vise enhver sag fra sig, der kan frembyde tvivl, være sig af faktisk eller retlig karakter.«

Om bestemmelsen i retsplejelovens § 650, stk. 2, anføres i Jens Anker Andersen, Preben Skouvig, Poul Sørensen og Allan Walbom: Fogedsager (1979), s. 541:

»Efter nutidig opfattelse er det dog forbundet med betænkeligheder at lade en privatperson uden om fogedretten rekvirere politiets bistand til hævde af en civilretlig ret. Disse betænkeligheder medfører formentlig, at politiet bør udvise stor varsomhed, således at det afviser sager, der på nogen måde frembyder tvivl. Dette gælder, hvad enten tvivlen er af faktisk eller retlig karakter...«

Jeg må - bl. a. under hensyn til indholdet af politidirektørens udtalelse af 10. maj 1979 til justitsministeriet - forstå politidirektørens afslag på Deres anmodning om politimæssig bistand (politidirektørens skrivelser af 28. februar og 13. marts 1979, jfr. ovenfor s. 227) som begrundet i en forståelse af fogedkendelsen af 25. september 1978, hvorefter formaterialet til ... ikke var nærmere identificeret. Denne forståelse af kendelsen er efter min mening - som jeg har givet udtryk for i min skrivelse af 31. marts 1980 til justitsministeriet, jfr. ovenfor s. 228 (3. stk. i citatet) - næppe rigtig, idet fogedforbudskendelsen netop synes at bygge på forudsætningen om, at formaterialet til ... modsat det øvrige materiale, hvormed der var tale i fogedsagen, kunne identificeres. Heri ligger dog naturligvis ikke mere, end at fogedretten fandt, at der var en sådan identifikationsmulighed, at nedlæggelse af forbud (strafsanktioneret efter retsplejelovens § 650, stk. 1) var forsvarlig. Efter min mening synes det nemlig at måtte erkendes - og det er formentlig det, politidirektøren sigter til i sin udtalelse af 4. juni 1980 til mig - at fogedrettens kendelse af 25. september 1978, således som den er formuleret, ikke giver politiet noget nærmere grundlag for at foretage en konkret identifikation af det materiale, som fogedforbuddet omfattede (»det i hans besiddelse værende formateriale til de tidligere udkomne numre af bladet ...).

Jeg er i øvrigt enig med politidirektøren, når han i udtalelsen af 4. juni 1980 til mig giver udtryk for den opfattelse, at det er tvivlsomt, om retsplejelovens § 650, stk. 2, indeholder hjemmel til beslaglæggelse. Efter retsplejelovens almindelige regler (kapitel 72) er beslaglæggelse hjemlet

som et retsmiddel i offentlige straffesager (sager vedrørende forhold, der er undergivet offentlig påtale), modsat private straffesager (som efter retsplejelovens § 725, stk. 1, behandles i den borgerlige retsplejes former). Overtrædelse af fogedforbud er undergivet privat påtale, jfr. retsplejelovens § 650, stk. 1. Det er efter min mening betænkeligt at fortolke den generelt formulerede bestemmelse i retsplejelovens § 650, stk. 2, om politibistand som hjemlende en beslaglæggelsesadgang, der betegner en fravigelse af retsplejelovens almindelige ordning vedrørende området for beslaglæggelse.

Politidirektøren har i udtalelsen af 4. juni 1980 til mig anført, at »ordene i § 650, stk. 2, dækker faktiske handlinger til opretholdelse af forbuddet, ikke efterforskning til brug ved en privat straffesag efter § 650, stk. 1, i anledning af påståede overtrædelser af forbuddet«. Jeg er naturligvis enig i, at politiet ikke skal udføre efterforskning *til brug for en privat straffesag* efter retsplejelovens § 650, stk. 1. Men det spørgsmål, der har været fremme i sagen, er, hvorvidt politiet har pligt til at foretage en vis efterforskning som grundlag for en afgørelse af, om en anmodning om bistand efter § 650, stk. 2, skal imødekommes. Uanset formuleringerne i henholdsvis min skrivelse af 31. marts 1980 og politidirektørens udtalelse af 4. juni 1980 (jfr. politidirektørens udtalelse af 10. maj 1979) er der næppe tale om nogen mere principiel forskel på politidirektørens og min opfattelse. Det må efter min opfattelse påhvile forbudsrekvirenten i tilslutning til sin anmodning om bistand efter retsplejelovens § 650, stk. 2, at dokumentere over for politiet, at forbuddet er overtrådt, eller at der i øvrigt foreligger omstændigheder, der giver rimelig grund til at befrygte overtrædelse af forbuddet. På den anden side finder jeg at måtte fastholde den opfattelse, som jeg gav udtryk for i min skrivelse af 31. marts 1980, og hvorefter det påhviler en politimyndighed, der modtager (tilbydes) dokumentationsmateriale i tilslutning til en anmodning om bistand efter retsplejelovens § 650, stk. 2, - forinden der tages stilling til, om anmodningen skal imødekommes eller afslås - at foretage en undersøgelse og vurdering af det nævnte dokumentationsmateriale (med henblik på, om der er grund til at befrygte overtrædelse af forbuddet).

Under hensyn dels til de ovenfor anførte almindelige synspunkter om en restriktiv anvendelse af retsplejelovens § 650, stk. 2 og - mere specielt - den anførte betænkelighed ved at antage, at bestemmelsen hjemler beslaglæggelse (ovenfor s. 227), dels til de omtalte identifikationsproblemer (ovenfor s. 228) finder jeg ikke at have tilstrækkeligt grundlag for at kritisere, at politidirektøren og justitsministeriet har afslået den ansøgte politimæssige bistand.

Sagen giver mig anledning til følgende bemærkninger vedrørende retsplejelovens § 650, stk. 2 (og § 535, stk. 2):

Som omtalt i retslitteraturen (ovenfor s. 229), må disse bestemmelser i deres nuværende udformning forekomme forældede, og der synes for så vidt allerede af denne grund at være et behov for en nærmere overvejelse af reglerne - i sammenhæng med fogedretlige og straffeprocessuelle regler og under hensyn til den nuværende opfattelse vedrørende politiopgavers område. Hertil kommer, at det må forekomme utilfredsstillende, når reglerne i deres nuværende formulering kan synes at give udtryk for en bistandspligt for politiet, der er vidererækkende end den bistand, der i praksis vil blive tale om at yde, jfr. herved den anbefaling af en restriktiv anvendelse af reglerne, som der er givet udtryk for i retslitteraturen.

På denne baggrund har jeg - samtidig med, at jeg i øvrigt har gjort justitsministeriet (og politidirektøren) bekendt med denne skrivelse - henstillet til ministeriet, at spørgsmålet om revision af de nævnte lovbestemmelser tages op til overvejelse, når det hensigtsmæssigt kan ske i forbindelse med andet revisionsarbejde vedrørende retsplejeloven. Jeg har i forbindelse hermed peget på spørgsmålet, om bestemmelsernes revision kan overvejes i forbindelse med strafferetsplejeudvalgets igangværende arbejde vedrørende ændring af retsplejelovens regler om beslaglæggelse m. v.

Jeg vil gøre folketingets retsudvalg bekendt med den ovennævnte henstilling til justitsministeriet.«

Supplerende oplysninger om sagen

I skrivelse af 4. februar 1982 meddelte justitsministeriet mig, at ministeriet, efter at spørgsmålet havde været drøftet med strafferetsplejeudvalget, fandt det mest hensigtsmæssigt at anmode retsplejerådet om at overveje, hvorvidt de pågældende retsplejebestemmelser burde revideres. Justitsministeriet var derfor indstillet på at forelægge spørgsmålet for retsplejerådet, når arbejdsplanen for rådet gjorde det muligt.

Supplerende oplysninger om sagen

I skrivelse af 19. december 1983 underrettede justitsministeriet mig om, at ministeriet havde anmodet retsplejerådet om at foretage en nærmere gennemgang af bl.a. reglerne om politiets bistand i sager om fogedforbud og i forbindelse hermed udarbejde udkast til nye regler med henblik på en almindelig revision og modernisering af disse regler.

Jeg meddelte herefter ministeriet, at jeg havde taget det oplyste til efterretning.